I

(Resolutioner, rekommendationer och yttranden)

REKOMMENDATIONER

EUROPEISKA KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS REKOMMENDATION

av den 27 oktober 2011

om initiativet för gemensam programplanering för forskning ”Vatten – utmaningar i en föränderlig värld”

(2011/C 317/01)

EUROPEISKA KOMMISSIONEN UTFÄRDAR DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 181, och

av följande skäl:

(1) Tillgång på vatten i tillräcklig mängd och av fullgod kvalitet är en prioriterad fråga och en utmaning för samhället i Europa och globalt.

(2) Som en del av Europa 2020-strategin påminner det flaggskeppsinitiativ som anges i kommissionens meddelande av den 26 januari 2011 *Ett resurseffektivt Europa – flaggskeppsinitiativ i Europa 2020-strategin* ([1]) vattnets betydelse som en avgörande naturresurs som ligger till grund för den europeiska och globala ekonomins funktion och vår livskvalitet. Dessutom erkänner det viktiga flaggskeppsinitiativ som fastställs i kommissionens meddelande av den 6 oktober 2010, *Europa 2020-strategins flaggskeppsinitiativ Innovationsunionen* ([2]), vatten som en växande utmaning för samhället och ett prioriterat innovationsområde så att unionen ska kunna uppnå sina mål för vattenpolitiken och säkerställa vattenområden i god ekologisk, kemisk och kvantitativ status och hållbar vattenanvändning, och samtidigt minska sin vattenförbrukning, trygga vattenförsörjningen och främja den europeiska vattenindustrins globala ledarskap.

(3) Den världsomfattande klyftan mellan efterfrågan och tillgången på vatten förväntas öka avsevärt under de närmaste 20 åren. För att uppnå en jämvikt mellan vattenförsörjning och efterfrågan, fastställa prioriteringar för hantering av vattenstress och vattenbrist samt bevara våra vattenekosystemen på lång sikt, krävs samordnade åtgärder och starka vetenskapliga och tekniska grunder i kombination med full hänsyn till lokala geografiska, politiska, socioekonomiska och kulturella förhållanden. Europeiska kommissionen förbereder därför för 2012 en strategi för att skydda EU:s vattentillgångar som ska innehålla åtgärder som kan säkerställa vatten i tillräcklig mängd och av god kvalitet till alla legitima användningsområden i EU.

(4) Det finns risk för att en betydande del av Europas sötvatten inte senast 2015 uppnår det mål om god ekologisk status i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område ([3]). Denna risk beror på en rad olika faktorer, vilket påpekas i Europeiska miljöbyråns rapport om miljöns tillstånd 2010. Vattenförorening fortsätter att vara ett folkhälsoproblem, inte minst i form av exponering för nya föroreningar, effekterna av kemiska blandningar som förekommer i vissa av EU:s vatten och den möjliga risken för mikrobiologisk smitta.

(5) Klimatförändringen förväntas påverka ekosystemen i EU:s vatten: vattenbrist väntas uppstå oftare, och torkan väntas bli både vanligare och kraftigare i Medelhavsområdet, samtidigt som risken för översvämningar ökar i stora delar av Europa.

(6) Det intensiva jordbruk som ska producera mer livsmedel och biomassa kan leda till ökat behov av sötvatten för bevattning, vilket ytterligare belastar vattentillgångarna.

([1]) KOM(2011) 21 slutlig.
([2]) KOM(2010) 546 slutlig.
([3]) EGT L 327, 22.12.2000, s. 1.

Det finns ett behov av snabba och kloka lösningar för att göra bevattningen mer effektiv, minska vattenförbrukningen och se till att vattenreserverna förvaltas och bevaras på ett hållbart sätt.

(7) Ökad urbanisering och bebyggelse, men även infrastruktur för sjöfart och energi leder till hydromorfologiska förändringar som påverkar yt- och grundvattnet, livsmiljöerna och andra aspekter av den biologiska mångfalden. Bättre integrerad planering skulle vara av fördel. Planeringen bör utgår från tillförlitliga övervakningssystem och en mer övergripande bedömning av hur markanvändning och vatten-ekosystemen påverkar varandra.

(8) Europas vatteninfrastruktur blir allt mer sårbar till följd av åldrande, skador genom grävarbeten, otillräckligt underhåll och överbelastning. I många delar av Europa förekommer omfattande läckage från vattenförsörjningssystemen, som kan uppgå till mellan 5 % och 40 %.

(9) Europas vattensektor är ekonomiskt sett mycket viktig, med en genomsnittlig tillväxt på 5 % och en omsättning på omkring 80 miljarder EUR per år, vilket motsvarar en tredjedel av världens vattenmarknad. Om forskning och innovation på vattenområdet skulle samordnas mer strategiskt skulle detta kunna leda till vetenskapliga och tekniska genombrott som skulle kunna öka Europas konkurrenskraft på de internationella marknaderna samt bidra till en övergång till en vatteneffektivare ekonomi i EU och på så sätt till att de nyformulerade målen för EU:s 2020-strategi för en hållbarare och mer integrerad ekonomi kan uppnås.

(10) En förutsättning för att man ska kunna ta itu med vattenproblemens samhälleliga, miljörelaterade och ekonomiska aspekter är att Europas vetenskapliga och tekniska kunskapsbas byggs ut.

(11) Visserligen pågår spetsforskning runt om i Europa, men på vattenområdet verkar våra forskningsinsatser vara väldigt komplexa och alltför splittrade. Många forskningsnät och forskningsorganisationer på europeiska, nationell och regional nivå utvecklar sin egen vattenforskningsagenda relativt avskilt, vilket leder till överlappning och konkurrerande forskningsinsatser som ofta saknar kritisk massa.

(12) Eftersom en stor del av EU:s territorium omfattas av gränsöverskridande avrinningsområden krävs det samarbete över gränserna för att skapa den kritiska massa som behövs i form av expertis, insatser och institutionell kapacitet för att uppnå ett effektivare utnyttjande av EU:s forskningspotential och främja kompatibla gränsöverskridande lösningar.

(13) Gemensamma program för forskning om *Vatten – utmaningar i en föränderlig värld* skulle kunna samordna forskningen och skapa ett operationellt europeiskt forskningsområde för dricksvatten, stärka EU:s ledarställning och forskningsrelaterade konkurrenskraft på området och samtidigt bidra till att EU uppnår sina politiska mål på vattenområdet.

(14) Den 26 maj 2010 [1] slog rådet (konkurrenskraft) fast att *Vatten – utmaningar i en föränderlig värld* utgör ett område där gemensam programplanering skulle leda till ett stort mervärde genom att minska fragmenteringen i medlemsstaternas forskningsinsatser. I sina slutsatser framhöll rådet därför att ett initiativ för gemensam programplanering på vattenområdet måste lanseras och man uppmanade kommissionen att bidra till upprättandet av ett sådant. Rådet bekräftade även att gemensam programplanering är en process som sker under medlemsstaternas ledning och med kommissionen som stöd.

(15) Vattenrelaterad forskning är en viktig punkt i EU:s ramprogram för forskning, och har till följd av vattenproblemens globala dimension en mycket strategisk plats i den europeiska beslutsprocessen. Insatserna inom ramen för denna gemensamma programplanering måste noga samordnas med EU:s sjunde ramprogram och framtida EU-program på området, inte minst *Horizon 2020*, ramprogrammet för forskning och innovation (2014–2020).

(16) Den analys av nationella forskningsaktiviteter som beskrivs i kommissionens arbetsdokument bekräftar att det finns ett behov av bättre samordning för att öka forskningens effektivitet och påverkan och undvika dubbelarbete genom att utveckla en gemensam strategisk forskningsagenda.

(17) För att kommissionen ska kunna rapportera till Europaparlamentet och rådet om de framsteg som gjorts i alla gemensamma programplaneringsinitiativ kommer medlemsstaterna att uppmanas att regelbundet rapportera till kommissionen om utvecklingen av detta initiativ för gemensam programplanering.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS FÖLJANDE.

1. Medlemsstaterna uppmuntras att utveckla en gemensam syn på hur samarbete och samordning på forskningsområdet på EU-nivå kan bidra till att finna lösningar på uppgiften att skapa hållbara vattensystem för en hållbar ekonomi i och utanför EU och att utnyttja de möjligheter som en sådan gemensam syn skulle ge.

[1] Rådets slutsatser 10246/10 (http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/10/st10/st10246.en10.pdf).

2. Medlemsstaterna uppmanas att utarbeta en konkret gemensam strategisk forskningsagenda i vilken behov och mål på medellång till lång sikt identifieras och fastställs när det gäller sötvatten. Strategin bör innehålla en genomförandeplan med prioriteringar och tidsramar samt en beskrivning av de insatser, instrument och resurser som krävs för att genomföra den.

3. Medlemsstaterna uppmanas att vidta följande åtgärder som en del av den strategiska forskningsagendan och genomförandeplanen:

a) Insamling och utbyte av information om relevanta nationella program, forskningsinsatser och forskningsprogram som samordnas på EU-nivå.

b) Förstärka gemensamma framtidsstudier och utvärdering av teknik.

c) Utbyta information, resurser, bästa praxis, metoder och riktlinjer.

d) Fastställande av områden, forskning eller pilotförsök som skulle gynnas av samordning, gemensamma ansökningsomgångar eller av en sammanslagning av resurser (även finansiella resurser).

e) Fastställa villkor för forskning som ska utföras gemensamt på de områden som anges i led d.

f) Sträva efter samordning och utveckling av synergier med pågående program för forskning och innovation i unionen, t.ex. ramprogrammet, och andra besläktade gemensamma programplaneringsinitiativ, som *Sammanlänkning av klimatkunskap för Europa, Ett urbant Europa – globala utmaningar och lokala lösningar* och *Friska och produktiva hav och oceaner*.

g) I lämpliga fall delning av befintliga forskningsinfrastrukturer eller utveckling av nya resurser såsom samordnade databanker eller utveckling av modeller för att undersöka vattenrelaterade processer.

h) Främjande av ett bättre samarbete mellan den offentliga och den privata sektorn samt öppen innovation mellan olika forskningsaktiviteter och verksamhetssektorer som är kopplade till vatten.

i) Export och offentliggörande av kunskap, innovation och tvärvetenskaplig metodik, i synnerhet avseende strategiskt relevanta resultat.

j) Stöd till beslutsprocessen på nationell nivå och EU-nivå, genom tillhandahållande av adekvat vetenskaplig och teknisk information.

k) Skapande av nätverk mellan centrum för forskning om vatten.

4. Medlemsstaterna uppmanas att upprätthålla en effektiv gemensam ledningsstruktur i fråga om vattenforskning som ska fastställa gemensamma villkor, regler och förfaranden för samarbete och samordning och övervaka genomförandet av den strategiska forskningsagendan.

5. Medlemsstaterna uppmanas att gemensamt genomföra den strategiska forskningsagendan genom sina nationella forskningsprogram i enlighet med riktlinjerna för ramvillkor för den gemensamma programplaneringen som utarbetats av rådets högnivågrupp om gemensam programplanering.

6. Medlemsstaterna uppmanas att tillsammans med kommissionen undersöka eventuella kommissionsinitiativ som kan hjälpa dem att utveckla och genomföra den strategiska forskningsagendan och samordna det gemensamma programmet med andra unionsinitiativ på området.

7. Medlemsstaterna uppmuntras att knyta nära kontakter med Strategiska forumet för internationellt samarbete inom vetenskap och teknik vid utvecklingen och införandet av en eventuell internationell dimension i den strategiska forskningsagendan och att garantera samstämmighet med det strategiska forumets initiativ med och gentemot länder utanför EU.

8. Medlemsstaterna uppmanas att genom årliga lägesrapporter regelbundet rapportera till kommissionen om hur initiativet för gemensam programplanering utvecklas.

Utfärdad i Bryssel den 27 oktober 2011.

På kommissionens vägnar

Máire GEOGHEGAN-QUINN

Ledamot av kommissionen